

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

Oslo, 2. september 2010

Vår ref.: 423.4/LRK
Deres ref.: 201000615

Hørings svar – NOU 2009:22, Det du gjør, gjør det helt

Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (heretter LNU) viser til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets brev av 19. april 2010, og takker med dette for muligheten til å gi innspill til NOU 2009:22, *Det du gjør, gjør det helt*.

LNU representerer 92 frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner med til sammen omkring 500 000 medlemmer. Organisasjonene representerer et bredt mangfold av aktiviteter og verdier, og favner om alt fra orkester- og speidarorganisasjoner til livssynsbaserte organisasjoner og de politiske ungdomspartiene. LNU er en interesseorganisasjon for medlemsorganisasjonene, og fremmer deres felles interesser for styresmakter og viktige samfunnsinstitusjoner.

LNU jobber for at barns og ungdoms rettigheter oppfylles, og for at barne- og ungdomspolitikken bidrar til et godt samfunn med gode oppvekstvilkår. Vi baserer arbeidet vårt på FNs barnekonvensjon og FNs menneskerettighetserklæring.

Innledende merknader

LNU er takknemlig for departementets initiativ, og for det gode utredningsarbeidet som er gjort av utvalget. Vi ser på denne utredningen som et viktig ledd i arbeidet med å skape en helhetlig barne- og ungdomspolitik, og mener at utvalgets arbeid bidrar til å sy sammen et felt som i dag er fragmentert og lite sammensatt. Utvalgets arbeid kan bidra til å styrke innsatsen mot de mest utsatte gruppene barn og unge, og vi er spente på hvordan tiltakene vil operasjonaliseres i fremtiden.

Overfor departementet, og med adresse til hele regjeringen, tillater vi oss å nevne at LNU er opptatt av en helhetlig barne- og ungdomspolitik som ikke bare berører tjenester for utsatte grupper barn og unge, men for *alle* barn som bor i Norge og gjennom hele deres livsløp. Vi mener at det er en mangel på mål og visjoner for barn og unge, og etterlyser en helhetlig og tverrsektoriell politikk som ser på barn og unge som ressurser, aktører og beslutningstakere. Når det gjelder denne høringsuttalelsen har vi selvsagt forholdt oss til det som er utvalgets mandat, og vil ikke trekke inn noe av det ovennevnte.

I det videre behandler vi utvalgets forslag, tiltak for tiltak, i den rekkefølgen de kan leses i utredningens kapittel 6. Avslutningsvis gir vi øvrige merknader til utredningen.

Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU)

The Norwegian Children and Youth Council
El Consejo de la Juventud de Noruega

Øvre Slottsgate 2 B,
NO-0157 Oslo
Telefon +47 23 31 06 00
Telefaks +47 23 31 06 01
lnu@lnu.no
www.lnu.no

Org.nr.: NO 971 435 739
Bankkonto: 8398 05 05475
SWIFT: HANDNOKK
IBAN: NO24 8398 0505 475

Koordinerende instans

LNU støtter både forslaget om lovforankring av Individuell plan og forslaget om retten til en personlig koordinator. LNU ser disse tiltakene som et viktig verktøy i arbeidet med å skape "en dør inn", og sørge for en mer helhetlig ivaretagelse av barn og unge med spesielle behov.

LNU støtter utvalget i at det må presiseres gjennom Forskrift for Individuell Plan at det er et kommunalt ansvar å utpeke personlig koordinator, men vi ønsker å presisere at dette på ingen måte må begrenses slik at bare kommunale tiltak kommer innenfor porteføljen til koordinatoren. Barn og ungdom ivaretas best gjennom å motta tjenester fra de som har høyest kompetanse på deres spesielle behov, og denne kompetansen kan ligge på andre nivå i forvaltningen, i andre kommuner eller i frivillig sektor.

LNU etterlyser en uttrykt forståelse av at Individuell plan og personlig koordinator er tiltak som omfatter alt det tjenestemottakeren har behov for. Et slikt tiltak vil ikke være helhetlig dersom det for eksempel bare tilrettelegges for tjenestemottakerens deltakelse i skoleaktiviteter og ikke andre aktiviteter. Individuell plan må ikke følge vanlig kontortid, og vi forutsetter at brukerens behov og rett til størrelser som fritidsaktiviteter, sport, informasjon, underholdning, organisering og deltakelse ikke vurderes som mindre viktig enn retten til skolegang. Dette gjelder også dersom det ikke er kommunen eller det offentlige som tilbyr tjenesten.

Barn og unge må få bedre tilgang til psykisk helsehjelp der de bor

LNU støtter utvalgets vurderinger av behovet for å ansvarsfeste og utbygge en kommunal psykisk helsetjeneste gjennom endringen av kommunehelsetjenesteloven, samt etablering av handlingsplan for styrket psykologtjeneste finansiert ved øremerkede midler.

LNU savner en vurdering av helsestasjoner for ungdom og/eller kommunal utekontakt i relasjon til utbygging av en kommunal psykisk helsetjeneste. Mange kommuner har et slikt lavterskeltilbud med et godt og variert fagmiljø der ungdommer kan henvende seg om blant annet rus, seksuell helse, psykisk helse, skole og problemer i hjemmet. Tilbudet er i mange kommuner svært populært, og de ansatte ved slike tjenester kommer i kontakt med et stort antall ungdom med sammensatte problemer. Disse tjenestene behersker også svært ofte internett som medium, både for markedsføring av tjenesten og i kontakt med ungdom. Det bør vurderes hvordan disse tjenestene kan benyttes i utbyggingen av et kommunalt førstelinjetilbud for psykisk helse til de eldste barna, og hvordan disse eventuelt kan inngå i koordinerte team. Videre bør det presiseres at autorisert helsepersonell ved slike stasjoner også omfattes av utvalgets forslag om utvidet henvisningsrett, jamfør utvalgets forslag 6.10.2.

Når det gjelder utvalgets forslag om å tilføre et øremerket tilskudd for å sikre en styrket psykologtjeneste i kommunene, vil vi gjerne presisere viktigheten av at den styrkede tjenesten øremerkes barna i kommunen, og ikke øvrig behov for psykologtjenester. Videre er det viktig at handlingsplanen med den øremerkede ressursen har en garanti inn i framtida der en godt utbygd psykologtjeneste i kommunene vil sikres, både gjennom lov og forskrift og gjennom tiltak som berører kommuneøkonomi.

Tidlig innsats

LNU er generelt positiv til utvalgets forslag om et kartleggingsverktøy som har til hensikt å identifisere barn og familier med risikofaktorer. Derimot stiller vi oss svært tvilende til virkningen av dette tiltaket.

Vår tvil skyldes at målet er at det *ikke* skal tilføres ekstra ressurser til barnehagene, helsestasjonene og skolene. Innlæring av et nytt kartleggingsverktøy krever mer systematisk opplæring enn en «enkel veileder», som utvalget foreslår. Dette krever selvsagt at det tilføres ressurser som gir rom for at alle ansatte kan lære verktøyet i sin arbeidstid, og ikke minst krever det ressurser i form av tilgjengelig ekspertise for barnehagene, skolene og helsestasjonene. Utvalgets gode idé om at kartleggingen også skal nå ut til barn som ikke går i barnehage gjennom oppsøkende virksomhet fra helsestasjonene, er ikke mulig å gjennomføre med dagens ressurser. Dette gjelder særlig når vi kan legge til at det for en del av de hjemmeværende barna vil være behov for tolkehjelp.

Utvalget sier selv at dette tiltaket «vil medføre en praksisendring i barnehage og skole, hvor fokus flyttes i retning av forebyggende innsats»¹. Vi er enige i at tiltaket kan bidra til dette, men ikke uten at det anerkjennes at dette for svært mange vil medføre ekstra arbeid, som det må gis rom og ressurser for. Uten ekstra ressurser er det grunn til å tro at dette tiltaket vil bli mangelfullt operasjonalisert.

Koordinering av døgnbasert hjelp fra barneverntjenesten og det psykiske helsevernet

LNU har ingen merknader til dette punktet.

Barnevernloven som rettighetslov

LNU viser til høringsbrevet fra departementet, som ber høringsinstansene se bort fra dette forslaget i denne omgang i påvente av en særskilt utredning med fokus på dette. LNU benytter sjansen til å gi vår tilslutning til forslaget om å endre formålsbestemmelsen i Barnevernlovens §1-1, og ser fram til å kunne gi innspill på dette i den videre prosess.

Samordning av lovverk

LNU støtter utvalgets forslag om samordning av sosialtjenestelovens resterende del, kommunehelsetjenesteloven og eventuelt barnevernloven.

LNU mener at tiltaket er viktig for å skape en helhetlig tilnærming på et felt der tjenestene og fagmiljøene er mange og spesialiserte, men hvert enkelt barn bare er ett barn, som ikke kategoriserer sine behov etter hvordan tjenestene i det offentlige er organisert.

LNU er bekymret for at barnets rett til å bli hørt er manglende ivaretatt i rettslig og administrativ saksbehandling, og særlig i barnevernssaker. Det er dokumentert at barn mangler innflytelse på

---

¹ Det du gjør, gjør det helt, NOU 2009: 22, s. 82

sin egen sak, og at barnevernet som system i dag ikke er utbygget på en god nok måte for å ivareta denne sentrale rettigheten.^{2,3} Barnevernlovens § 6-3 har i dag en ordlyd som begrenser barns uttalerett til spørsmålet om *avgjørelsen* i en barnevernssak, og kan dermed forstås å ekskludere barns rett til uttalelse både i undersøkelsesfasen, og etter at vedtak er fattet, i den tid man planlegger og evaluerer tiltak.

LNU ser på samordning av lovverk, samt den eventuelle rettighetsfestingen av barnevernloven som en god anledning til å gjennomgå praksis og dermed styrke barnets rett til å bli hørt gjennom lovverket.

Nærmere om taushetsplikten

LNU støtter utvalgets forslag om en samlet gjennomgang av rettsoppfatninger og praksis vedrørende taushetsplikt og opplysningsplikt.

En slik gjennomgang må følge utvalgets gode modell for analyse, som ivaretar både personverninteresser og behov for effektivisering av informasjonsdeling som kan hjelpe barnet bedre. Vi legger til grunn at Barnekonvensjonens prinsipp om barnets beste (art. 3, FNs barnekonvensjon) må være det bærende element i en slik gjennomgang.

LNU ber om at barn som er berørt av slike problemstillinger høres i arbeidet.

Finansieringsordninger – virkemiddel som motvirker eller stimulerer til samarbeid

LNU har ingen merknader til dette punktet.

Enklere prosedyrer for henvisning til det psykiske helsevernet for barn og unge:

LNU støtter forslaget om at PP-tjenesten, psykologer og helsesøstre gis henvisningsrett til det psykiske helsevernet for barn og ungdom.

LNU ønsker en presisering som sikrer at autorisert helsepersonell ved kommunale helsestasjoner for ungdom også gis denne henvisningsretten.

Øvrige merknader

LNU vil bemerke at ingen av tiltakene i utredningen omhandler kompetanseheving i de ulike sektorene og tjenestene. Utvalget berører til en viss grad kompetanse i form av samarbeids- og koordineringskompetanse, og viktigheten av kjennskapen til hverandres profesjoner, men det er ikke nevnt noe om faglig kompetanse som sådan. Vi erkjenner at dette kan ligge utenfor utvalgets mandat, og at dette er delvis berørt i andre offentlige utredninger gjennom den siste tiden. Vi vil likevel påpeke at manglende kompetanse, om barns rettigheter generelt og om vold og overgrep spesielt, er en dokumentert hindring i arbeidet med beskyttelse av barn,

² Stang, E. Gording: *Det er barnets sak – barnets rettsstilling i sak om hjelpetiltak etter barnevernloven § 4-4*, 2007.

³ Vis, S.A.: «Samtaler med barn i barnevernet», i *BUS Nord-Norge 1/2004*.

både i barnehage- og skolesektoren,⁴ samt i kommunalt barnevern.⁵ En kompetanseheving vil etter vårt skjønn være det viktigste enkelttiltaket som kan fremhjelp virkningen av andre tiltak nevnt i utredningen, for eksempel forslaget om generell kartlegging og forslaget om utvidet henvisningsrett.

LNU mener at denne kompetansehevingen må sikres gjennom obligatorisk undervisning om vold og seksuelle overgrep i alle utdanninger for yrker som arbeider med barn, samt at ansatte som allerede jobber med barn og unge sikres den nødvendige etterutdanning.

LNU vil videre bemerke at en av de mest utsatte gruppene barn og unge, enslige mindreårige asylsøkere, i liten grad er framhevet i utredningen.

Det er grunn til å se med uro på rapporter om at problemer knyttet til rusmisbruk og psykisk uhelse er stigende blant disse. Det er behov for et forsterket psykisk og fysisk helsetilbud til denne gruppen, raskere bosetting i kommunene og en styrking av politiet med kompetanse og ressurser i de tilfeller der barn forsvinner fra asylmottak. Her må også samhandlingen med andre relevante instanser sikres.

LNU mener at Barnevernet skal ha direkte omsorgsansvar også for de mellom 15 og 18 år i denne gruppen.

LNU tillater seg videre å benytte anledningen til å understreke at en helhetlig og samordnet innsats mot utsatte grupper barn også forutsetter at barnet selv og dets foresatte kjenner sine rettigheter.

Bare rundt halvparten av alle barn i Norge kjenner til Barnekonvensjonen.⁶ En økning av denne kjennskapen vil senke terskelen for at de som trenger det tar kontakt med hjelpetjenestene.

LNU mener derfor at både kunnskap om Barnekonvensjonen, og ikke minst kunnskap om hvordan disse rettighetene forvaltes gjennom de ulike offentlige tjenestene, må formidles til barn på arenaer der de oppholder seg og på en måte som er tilgjengelig for dem.

LNU mener videre at det er behov for en oversikt over hvor mye av de statlige overføringene til kommunene som direkte kommer barn og unge til gode. Det kan være et viktig ledd i arbeidet med å sikre at alle barn, men særlig barn og unge med spesielle behov, sikres like gode tilbud, uavhengig av hvilken kommune de bor i.

I dag er det svært store forskjeller mellom kommunene når det gjelder tilbudet til utsatte barn og unge. LNU er kjent med flere tilfeller der barn og deres foreldre må velge seg et nytt bosted fordi hjemkommunen ikke kan imøtekomme deres behov. LNU mener at dette må være helt unødvendig. FNs Barnekomité uttrykker i sin vurdering av barns rettigheter i

⁴ Øverlien, C. og H. Sogn: *Kunnskap gir mot til å se og trygghet til å handle*, Rapport nr. 03/2007, NKVTS, 2007.

⁵ *Barnevernet og incestsaker*, Støttesenter mot incest – Oslo og Redd Barna, 2005.

⁶ *Barn og unge rapporterer til FN om rettighetene sine*

Norge en bekymring for de forhold som leder til ulikhet mellom kommunene, og anbefaler staten å styrke bruken av tilsynsmekanismer overfor kommunene.⁷

LNU etterlyser en plan for videre diskusjon om tilsyn med tjenestene som gis, og ikke minst tilsyn med koordineringen av disse tjenestene. LNU mener at det må også vurderes hvordan brudd på regler for tjenesteyting og samhandling skal følges opp og eventuelt sanksjoneres.

I relasjon til ovenstående avsnitt, men også i relasjon til hele høringen og hele saksfeltet barn og ungdom vil LNU helt til slutt foreslå at Regjeringen utarbeider et system som kan innhente informasjon om hvordan statens overføringer til barn fordeles i den enkelte kommune.

Et slikt system mangler i dag, men vil kunne bli en viktig kilde for å avdekke geografiske forskjeller og sette inn tiltak i enkelte kommuner og barnegrupper. Det vil også kunne bidra til bedre styring av den nasjonale satsningen på barn og unge.

Med hilsen

Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU)

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Bjarne Dæhli'.

Bjarne Dæhli
leder

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Tale Hungnes'.

Tale Hungnes
generalsekretær

---

⁷ Avsluttende merknader fra FNs barnekomité til Norge 2010, CRC/C/NOR/CO/4 pkt. 10 og 11

